

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.О. БАНДУРКА

канд. юрид. наук

Державна податкова адміністрація в Харківській області

УДК 351.749:336.225.2

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ

Запропоновані критерії оцінки результативності діяльності підрозділів податкової міліції.

Застосування правових засобів діяльності органів податкової міліції, під якими необхідно розуміти правові явища, що виражаються в інструментах (установленнях) і діях (технологіях), за допомогою яких забезпечується досягнення ними соціально корисної мети – забезпечення правопорядку у сфері податкової діяльності, має призводити до певного результату. Результат у загальному розумінні – остаточний, кінцевий підсумок якого-небудь заняття, діяльності, розвитку; наслідок якої-небудь дії, якогось явища тощо [1, с.1022].

Проте, перш ніж вести мову про результативність діяльності підрозділів податкової міліції, необхідно зупинитись на її меті та завданнях, досягнення яких і визначає цю результативність.

Відповідно до ст.19 Закону України “Про державну податкову службу в Україні” [2] податкова міліція складається із спеціальних підрозділів по боротьбі з податковими правопорушеннями, що діють у складі відповідних органів державної податкової служби, і здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, виконує оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну та охоронну функції. Таким чином, податкову міліцію можна визначити як структурний підрозділ податкової служби України, покликаний здійснювати правоохоронні функції у сфері боротьби з податковими правопорушеннями. При цьому правоохоронна діяльність податкової міліції, як слушно зазначається у літературі, є як способом існування останньої, так і формою вираження її соціального призначення [3, с.125].

Завданнями податкової міліції, відповідно до згаданої статті Закону “Про державну податкову службу в Украї-

ні”, є:

- запобігання злочинам та іншим правопорушенням у сфері оподаткування, їх розкриття, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- розшук платників, які ухиляються від сплати податків, інших платежів;
- запобігання корупції в органах державної податкової служби та виявлення її фактів;
- забезпечення безпеки діяльності працівників органів державної податкової служби, захисту їх від протиправних посягань, пов'язаних з виконанням службових обов'язків.

Положення про Головне управління податкової міліції ДПА України закріплює зазначені завдання більш детально:

- запобігання злочинам та іншим правопорушенням у сфері оподаткування, їх розкриття, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення; розшук платників, які ухиляються від сплати податків, інших платежів; запобігання корупції в органах державної податкової служби та виявлення її фактів; забезпечення безпеки діяльності працівників органів державної податкової служби, захисту їх від протиправних посягань, пов'язаних з виконанням службових обов'язків;
- організація, координація та контроль діяльності управлінь податкової міліції відповідних державних податкових адміністрацій в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, відділів податкової міліції відповідних державних податкових інспекцій в районах, містах, міжрайонних та об'єднаних державних податкових інспекцій;

- безперервне стеження за станом криміногенної ситуації у сфері оподаткування в Україні, розробка організаційних та практичних заходів реагування на її зміни, своєчасне прийняття та реалізація управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності податкової міліції

- визначення основних напрямків удосконалення роботи підрозділів податкової міліції, надання їм організаційно-методичної та практичної допомоги у боротьбі зі злочинністю.

Аналіз завдань податкової міліції дозволяє зробити висновок, що крім того, що вони визначають конкретні напрямки її діяльності, в них проявляються також і результат, який передбачається досягти завдяки створенню зазначених підрозділів.

Визначення у законодавчому порядку завдань податкової міліції показує, що остання у своїй діяльності має керуватися саме цими завданнями і не може ні за яких умов ухилитися від їх виконання або спрямовувати свою діяльність на досягнення завдань, які не належать до її компетенції.

Розгляд завдань податкової міліції неодмінно вимагає аналізу більш загального питання, яким є мета (призначення) діяльності податкової міліції, оскільки саме її досягнення є критерієм ефективності виконання покладених на податкову міліцію завдань. Зазначимо, що на сьогодні в нормативних актах, присвячених організації та функціонуванню податкової міліції, не визначається головна мета її створення, хоча вона має бути невід'ємним елементом такого правового акта [4, с.147], оскільки, як слушно зазначає Д.Д. Цабрія, остання "пронизує" весь зміст діяльності органу і зумовлює його завдання та функції [5, с.8]. На нашу думку, метою діяльності податкової міліції є забезпечення економічної безпеки України, яке здійснюється шляхом боротьби з податковими правопорушеннями, оскільки на сучасному рівні розвитку суспільства, як слушно зазначається в літературі, забезпечити громадський порядок (у нашому випадку – дотримання норм податкового права) без органів, наділених спеціальними повноваженнями, неможливо [6, с.10]. Разом із тим, говорячи про причини утворення податкової міліції та їх значення, слід враховувати обмежені можливості цієї соціальної підсистеми у ліквідації злочинності. Ми вважаємо, що і сьогодні можна погодитися з поглядами класиків, які вважали, що вирішення проблеми злочинності можна досягти тільки при загальнодержавному комплексному підході викоренити її можна зусиллями усього суспільства, усіх інститутів держави при певних соціально-економічних умовах [6, с.11]. А податкова міліція лише бере участь у її вирішенні, прискорюючи виявлення та ліквідацію причин, умов, які сприяють вчиненню правопорушень.

Саме така спеціальна мета діяльності податкової міліції і визначає її особливий статус щодо інших правоохоронних органів, впливає на її завдання, робить їх особливими, чітко обмежує сферу діяльності.

Говорячи про завдання податкової міліції, можна погодитися з думкою тих авторів, які вважають, що законодавче закріплення завдань державних органів є: по-перше, способом для цілеспрямованого керівництва їх діяльніс-

тю; по-друге, юридичною основою для визначення обсягу прав, якими державні органи повинні володіти для успішного вирішення покладених на них завдань; по-третє, юридичною основою для встановлення їх відповідальності [7, с.41-43]. Викладене безпосередньо стосується і податкової міліції.

Діяльність органів податкової міліції надто багатогранна, щоб бути зведеною до певного одномірного результату. Більш методологічно обґрунтованим в такому випадку було би вживання словосполучення "результати управлінської діяльності в органах податкової міліції", оскільки кожне завдання в процесі свого виконання, кожна функція в процесі своєї реалізації передбачають свій власний кінцевий підсумок, тобто результат. Водночас уявляється доцільним застосування терміна "результати" і в тому випадку, коли є сенс засвідчити результативність управлінської діяльності в органах податкової міліції, яка, в свою чергу, повинна відповідати такій узагальненій меті як захищеність прав, свобод та законних інтересів учасників суспільних відносин. У такому випадку захищеність прав, свобод і загальних інтересів людини і громадянина, їх об'єднань виявляється кінцевим підсумком діяльності органів податкової міліції і охоплює численні результати, які стосуються тих чи інших функцій та завдань.

З огляду на викладене, визначення результатів діяльності податкової міліції потребує конкретного встановлення критеріїв оцінки результативності діяльності її підрозділів. Зазначимо, що значення об'єктивної оцінки результатів діяльності податкової міліції полягає у тому, що вона:

- сприяє уточненню та конкретизації мети організації і функціонування податкової міліції;
- обумовлює оптимізацію управлінських рішень;
- забезпечує цілеспрямованість організації контролю;
- стимулює активізацію діяльності працівників;
- слугує засобом обґрунтування санкцій за недоліки у роботі;
- дає можливість виявити передовий досвід;
- забезпечує об'єктивність у роботі з підбору, розстановки та підвищення кваліфікації кадрів.

Зважаючи на завдання податкової міліції, закріплені згаданими нормативними актами, для визначення результативності її діяльності, на нашу думку, основними мають стати такі показники: кількість порушених кримінальних справ та направлених до суду справ про несплату податків; сума стягнутих до бюджету податків і штрафних санкцій.

Крім згаданих, можуть розглядатися такі показники як: позитивне співвідношення кількості розшуканих платників податків до кількості платників, що оголошена в розшук, а також стан безпеки діяльності працівників податкової служби при виконанні службових обов'язків.

Зазначимо, що яким би способом не здійснювалася б оцінка, її процес у будь-якому випадку має складатися із таких основних етапів:

- виведення показників результатів діяльності органу податкової міліції, його підрозділів (здійснюється на базі існуючої статистичної звітності. Необхідною умовою

всебічного підходу до оцінки є врахування не тільки кількісних показників, але і якісного аспекту того або іншого напрямку діяльності органу податкової міліції);

- порівняння виведених показників з показниками попереднього відповідного періоду часу (на підставі отриманих даних виявляються певні тенденції у діяльності колективу та окремих посадових осіб податкової міліції);

- порівняння виведених показників із середніми показниками регіону, міста, аналогічних підрозділів, які функціонують у подібних умовах (досягається, наприклад, шляхом постійного інформування центральними апаратами податкової міліції підпорядкованих підрозділів про результати роботи останніх).

Дотримання перелічених вище етапів оцінки позитивно впливає на одержання об'єктивних і правильних висновків про результати діяльності органів податкової міліції. Висновок про результати діяльності органу податкової міліції у цілому, його підрозділів передбачає врахування специфіки середовища функціонування, тобто соціально-економічної характеристики території, що обслуговується, ступеню навантаження, складності функцій, що виконуються, укомплектованості штатами, забезпечення транспортом тощо. Ці дані слугують своєрідними поправочними коефіцієнтами, без яких порівняння аналогічних показників буде мати дещо абстрактний характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Гол. ред. В.Т. Бусел. – К.-Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.
2. Закон України “Про державну податкову службу в Україні” // ВВР УРСР. – 1991. – № 6. – Ст.37.
3. Дзісяк О.П. Правовий статус місцевих органів податкової служби в Україні: Дис... канд. юрид. наук. – Харків, 2001. – 198 с.
4. Исполнительная власть в Российской Федерации: Проблемы развития / Отв. ред. И.Л. Бачило. – М.: Юрист, 1998. – 432 с.
5. Цабрия Д.Д. Проблемы установления правового положения органов управления: Автореф. дис... канд. юрид. наук. – М., 1976. – 18 с.
6. Майдыков А.Ф. Совершенствование управления городскими и районными органами внутренних дел (Теория и практика управления): Монография. – М.: Академия МВД СССР, 1989. – 164 с.
7. Ковачев Д.А. Функции, задачи, компетенция и правоспособность государственного органа // Известия вузов. Правоведение. – 1985. – № 4. – С.41-45.

Надійшла до редколегії 03.09.2004

БАНДУРКА А.А. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ НАЛОГОВОЙ МИЛИЦИИ

Предложены критерии оценки результативности деятельности подразделений налоговой милиции.

BANDURKA A.A. SOME QUESTIONS OF DEFINITION PRODUCTIVITY OF ACTIVITY DIVISIONS OF TAX MILITIA

Criteria of an estimation of productivity of activity of divisions of tax militia are offered.

УДК 343.81

Є.Є. БАРАШ

Національний університет внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Розглянуті особливості та проблеми організації діяльності установ виконання покарань.

Успішне виконання завдань, покладених державою на органи та установи виконання покарань, безпосередньо залежить від належного рівня організації їх діяльності. Дослідженню цих проблем були присвячені наукові праці багатьох вчених, зокрема О.М. Джуки, М.В. Салтєвського, В.М. Синьова, В.А. Левочкіна, Г.О. Радова, В.М. Трубникова, С.Я. Фаренюка, І.В. Штанька та інших. Але, приймаючи до уваги складність досліджуваної проблеми, вона ще залишається дуже актуальною. Означена проблематика є однією із пріоритетних напрямків фундаментальних і прикладних досліджень навчальних закладів та науково-дослідних установ Державного департаменту України з питань виконання покарань.

Як зазначає Г.В. Атаманчук, “організовувати” - значить розташовувати людей у просторі (територія, споруди) та у функціональних (соціальні ролі, види робіт) координатах, з'єднувати їх засобами та знаряддями праці, забезпечувати їх взаємодію та взаємообмін у праці та громадському житті, розширювати їх можливості шляхом узгодження та концентрації зусиль [1, с.28]. У свою чергу, Л.В. Коваль у тлумаченні поняття “організація” вбачав організовану колективну діяльність у притаманних їй формах управління і відповідних методах, актах [2, с.19]. В.М. Плішкін, зазначав, що поняття “організація” в науці управління застосовується в двох основних значеннях: організація як стан керованого об'єкта (системи) і організація як функція